

Összefoglalás

Szakdolgozatom témája: Menta taxonok összehasonlító értékelése Kárpátalján.

Szakdolgozatom megírásával az volt a célom, hogy a különböző mentataxonokat Kárpátalján több szempontból is mint morfológiai bélyegek, hozam, levél-szár arány és illóolaj-tartalmuk alapján összehasonlítsam, és kiértékeljem az eredményeket.

Továbbá kutatásom eredményeivel szeretnék segítséget nyújtani a termesztő szakembereknek a legmegfelelőbb fajok, illetve fajták kiválasztásához.

Kutatásunk során több munkafolyamatot is elvégeztünk. Első feladatként részletes szakirodalmi kutatást végeztünk, és a számunkra nélkülözhetetlen információkat rendszereztük és tanulmányoztuk.

Ezt követően tíz mentataxon összehasonlítására került sor, morfológiai bélyegek alapján. A különböző mentataxonok morfológiai jellemzői széles skálán mozognak, a magasságuk 30 cm-től 120 cm-ig terjed. A Karoo menta (*Mentha longifolia* ssp. *Capensis*) volt a legmagasabb, míg a Szamóca illatú menta (*Mentha* sp. 'Erdbeer minze') a legalacsonyabb. A levelek és szárok szőrözöttsége, valamint a levelek színe és alakja is változatos, a simától a szőrösig, illetve a zöld különböző árnyalataitól a pettyes és szegélyezett változatokig. A levelek alakja hosszúkás-tojásdad, tojásdad, ovális és lándzsás formák között változott. A virágok színe a világos lilától a fehérig és halványrózsaszínig terjed. Ezen jellemzők alapján a mentataxonok könnyen megkülönböztethetők egymástól.

A következő lépés a mentataxonok hozamának (1m² területről) a meghatározása volt. A különböző mentataxonok hozamának mérése segíthet a gazdálkodóknak és kertészeknek abban, hogy melyik fajt illetve fajtát érdemes termeszteniük a legjobb hozam érdekében. A különböző mentataxonok hozama jelentős eltéréseket mutatott. A legnagyobb hozamot a Fodormenta (*Mentha spicata* 'Crispa') érte el, 950 grammal, míg a Pettyes almaillatú menta (*Mentha*×*suaveolens* 'Calixte') mindössze 50 grammot produkált átlagosan négyzetméterenként.

Ezt követően a mentataxonok levél-szár arányát határoztuk meg.

A mentataxonok levél-szár aránya jelentős mutató a minőség és felhasználhatóság szempontjából, mivel a levelek tartalmazzák a legtöbb illóolajat és hatóanyagot. A vizsgált taxonok közül a Tarka almaillatú menta (*Mentha*×*suaveolens* 'Variegata'), Kubai menta

(*Mentha*×*villosa*) és Marokkói menta (*Mentha spicata* 'Moroccan') kiemelkednek magas levél-szár arányukkal, míg a Szamóca illatú menta (*Mentha* sp 'Erdbeer minze') és Fodormenta (*Mentha spicata* 'Crispa') alacsonyabb levélarányuk miatt kevésbé előnyösek bizonyos felhasználási területeken.

Végül pedig hat mentataxon illóolaj-tartalmát vizsgáltuk meg.

A különböző mentataxonok illóolaj-tartalmának vizsgálata alapján a Karoomenta (*Mentha longifolia* ssp. *Capensis*) bizonyult a leggazdagabbnak, 4,977 ml/100g értékkel. Ez azt jelenti, hogy a Karoomenta magas illóolaj-tartalommal rendelkezik, ami különösen értékes lehet az illóolajok előállításában és felhasználásában, például aromaterápiában vagy kozmetikai termékekben.

A Fodormenta (*Mentha spicata* 'Crispa') is jelentős illóolaj-tartalommal bír, 3,636 ml/100g értékkel, ami szintén alkalmassá teszi ipari és gyógyászati célokra. A Kubai menta (*Mentha*×*villosa*) közepes illóolaj-tartalommal rendelkezik, 2,342 ml/100g értékkel, ami még mindig elég magas ahhoz, hogy hasznos legyen különböző alkalmazásokban.

A Bowle almamentája (*Mentha*×*rotundifolia* 'Bowles') és a Borsmenta (*Mentha*×*piperita*) alacsonyabb illóolaj-tartalommal bírnak, 1,651 ml/100g és 1,648 ml/100g értékekkel. Bár ezek az értékek alacsonyabbak, még mindig jelentős mennyiségű illóolajat tartalmaznak, ami hasznos lehet bizonyos felhasználási területeken.

A Szamócaillatú menta (*Mentha* sp 'Erdbeer minze') rendelkezik a legalacsonyabb illóolaj-tartalommal, mindössze 0,548 ml/100g értékkel. Ez azt jelenti, hogy ebben a fajtában van a legkevesebb illóolaj, így inkább speciálisabb felhasználásra lehet megfelelő, ahol nem a magas illóolaj-tartalom a fő szempont. Összességében a Karoomenta (*Mentha longifolia* ssp. *Capensis*) és a Fodormenta (*Mentha spicata* 'Crispa') bizonyultak a legalkalmasabbnak az illóolajok előállítására és ipari felhasználásra.

A vizsgált mentataxonok eredményei alapján a következő mentataxonok telepítése ajánlott Kárpátalján:

- Hozam/biomassza alapján: Fodormenta, borsmenta, Bowle almamentája
- Illóolaj-tartalom alapján: Karoomenta, Fodormenta

A vizsgálatok, kapott eredmények azért is fontosak, mert lehetővé teszik a különböző menta taxonok legmegfelelőbb felhasználási területeinek meghatározását, ezáltal növelve a termesztés hatékonyságát és a termékek minőségének javítását.